

Цель исследования в изучении возможностей использования жаргонизмов в школьном курсе русского языка.

Реализация цели исследования предполагает последовательное решение следующих основных **задач**:

1. уточнить понятия жаргонизм;
2. установить причины распространения жаргонизмов;
3. выделить стилистические и прагматические аспекты употребления жаргонизмов;
4. исследовать и описать механизмы создания жаргонизмов.

Теоретическая значимость исследования состоит в том, что оно позволяет провести систематизацию и типизацию номинативных средств языка, способствует дальнейшему изучению вопросов вторичной номинации и стилистических средств ее репрезентации в речи.

Практическая ценность работы заключается в возможности использования результатов исследования в учебном процессе при разработке различных курсов лексикологии и стилистики русского языка. Данное исследование дает обширный практический материал для студентов старших курсов филологических факультетов при подготовке к практическим занятиям.

Результаты работы могут использоваться на занятиях по интерпретации текста, при составлении учебных пособий коммуникативной направленности, при подготовке аспирантами и студентами докладов на научных конференциях, при написании рефератов спецкурсов, а также при написании курсовых и дипломных работ.

Основные **методы исследования**: описательно-аналитический и метод структурно-стилистического анализа.

ЛИТЕРАТУРА

1. Юсселер М. Социоллингвистика / М. Юсселер. – К. : Высшая школа, 1987. – 200 с.
2. Язык и моделирование социального взаимодействия / под ред. В. В. Петрова. – М. : Прогресс, 1987. – 464 с.
3. Язык, культура, этнос / [отв. ред. Г. Нецименко ; редколл. : Ешич М., Корженский Я., Никольский Л. др.]. – М. : Наука, 1994. – 233 с.

Тунік Ганна,
студентка 2 курсу,
факультету філології та соціальних комунікацій
Науковий керівник: **С.І. Корнієнко,** к. філол. н., доцент (БДПУ)

ПРИНЦИПИ НОМІНАЦІЇ ПЕРСОНАЖІВ У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ М. ХВИЛЬОВОГО

Художній текст з надзвичайною щедрістю виявляє всі грані ономастичного потенціалу антропонімів: їх здатність до різноманітних комбінацій, що втілюється у модифікаціях формул імені, можливість синтагматичного розгортання ономапарадигматичних рядів, їх конотативні

властивості. Він дозволяє оцінити своєрідність і вагомість ономастичного слова при онімічному вживанні й взаємозаміні онімів та апелятивів або їх контактному чи дистактному зіставленні. Все це становить актуальність нашого дослідження.

Актуалізація ономастичних властивостей поетонімів, коли з цілого спектру їх особливостей у конкретній ситуації мовлення яскраво висвітлюється одне чи кілька забарвлень, підпорядкована певним закономірностям. Ці закономірності залежать від „причин вибору або створення даного власного імені для даного об'єкта, що, за визначенням Н.В.Подольської, являє собою мотив номінації” [1, с.84-85]. В узагальненому визначенні таких причин, тобто у виявленні основного вихідного напрямку, за яким встановлюється зв'язок поетоніма з денотатом-персонажем, полягає розуміння принципів номінації.

Мета дослідження – встановити основні принципи номінації персонажів у художніх творах М. Хвильового.

Основним методом аналізу антропонімів є метод структурно-семантичного моделювання.

Враховуючи особливості поетонімів, у прозі М. Хвильового можна виділити такі принципи номінації:

1. Номінація осіб за віком: дітям і молоді автор дає лише імена: *Мишко, Христя, Нюся, Гапка, Юрко, Наталка, Ганка, Дема, Варка, Оришка, Михайлик, Альоша, Андрюша* тощо. Часто для позначення віку автором добирається до поетоніма відповідне оточення: *дівчинка Настенька, Таня-попівна, Соня – молода вчителька, Анелічка – худорлява хвора, баришні з редвидату Дуня і Тоня*. Людей середнього віку та літніх він називає: *товариш Матвій, Панас – батько Кажанів, сліпа Килина, тьотя Бася, баба Горпина, Миколаївна*.

2. Номінація за соціальним станом: *дячок Нечипір, товариш Матвій, метранпаж Карно, обиватель Абрум Карасик, діловод Кук, мадемуазель Арйон, балалаечник Букетов-Розін, Наталя Миколаївна – вчителька, Нестір – сторож*. Крім форми імені, письменник створює необхідний контекст, щоб читач орієнтувався в соціальній приналежності героя. Особливо яскраво підкреслюють походження персонажів лексеми *пан і товариш*, які використовуються при звертанні й одночасно як натяк на соціальне походження.

3. Номінація за національністю. Досить часто це імена євреїв: *Хая, Йоська, Сруль, Зюзя, Беймс, Лайтер, Тема Брук*. Частіше вжито російські прізвища: *Киптяєв, Петушков, Молодчиков, Ларіков, Яблучкіна*, оформлення яких в українському тексті не залишає сумнівів щодо їх походження. Є в письменника персонажі: поляки – *Стасик, Стефан, Вероніка*; німці – *Гофман, Бергман, Шнаудер, Грахе, Шмідт*; французи – *Люсі, Фур'є*; татарин – *Ізмаїл Огре*.

4. Номінація за соціологізацією. Літературно-художня антропонімія 20-30-х років ХХ ст. твориться за гіпертрофованою класовою (соціальною) ознакою. У функції нових пролетарських імен автор широко використовує германські, російські чи зрусифіковані українські антропоніми: *Шмідт, Гофман, Зиммель* [“Синій листопад”], *Яблучкіна* [“Свиня”], *тов. Сайгор* [“Пудель”], *товариш Огре* [“Лілюлі”], *Соїрейль* [“Арабески”], *Тагабат*

[“Я(Романтика)”], Карно [“Санаторійна зона”], Б’янка [“Сентиментальна історія”].

5. Номінація за професією, родом занять, у військових – за званням: машиністка Таня, Валентина – завжінвідділом повпарткому, панна Мара – лікар, Нестір сторож, комісар бригади Вадим, отець Полікарп, Митько-комсомолец, молотобоець Матвій, дячок Нечипір, доктор Тагабат, метранпаж Карно, діловод Кук, професор Шнаудер, виноградар Бергман, астроном Грахе, красноармієць Киптяєв. Поява словосполучень власного імені зі значенням додаткової ознаки пов’язана з необхідністю називати другорядних персонажів. У цьому випадку дві конкретні характеристики особи – наявність імені та назва професії – додають оповіді відтінку розмовності, розширюють відомості про дійову особу.

Отже, система іменувань персонажів у творах М. Хвильового містить у собі різні способи номінації, добір яких залежить від необхідності вказати вік особи, рід занять, національність тощо, тобто побічно дати інформацію про дійову особу. У значній мірі номінація персонажів залежить від ситуації мовлення, ступеня значеннєвості особи в художньому творі й авторських уподобань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Подольська Н.В. Словарь русской ономастической терминологии / Подольська Н.В. – Москва : Наука, 1988. – 198 с.

Тунік Ганна,
студентка 2 курсу,
факультету філології та соціальних комунікацій
Науковий керівник: **С.І. Корнієнко,** к. філол. н., доцент (БДПУ)

ЛЕКСИКОГРАФІЧНА РОБОТА ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ СТАРΟΣЛОВ`ЯНСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ В БОЛГАРСЬКИХ ГОВІРКАХ

Старослов`янські лексеми в системі болгарських переселенських говірок в своїх роботах розглядали Б. Цонева, Ст. Младенов, М. Мижклекова, І. А. Стоянов, Е. П. Стоянова, І. Г. Дадіверін та ін. Проте спеціальних робіт, які б підсумували функціонування старослов`янських лексем в системі болгарських переселенських говірок немає. Відсутність наукових розробок узагальню вального характеру стосовно старослов`янських лексем в системі болгарських говірок зумовлює **актуальність дослідження.**

Мета дослідження – визначити лексичний склад старослов`янізмів в мові болгарських переселенців.

Розробка даного питання має важливе наукове значення, оскільки в болгаристиці дедалі більшого поширення набувають дослідження, мета яких – зіставлення лексичної системи старослов`янської (староболгарської) та сучасної болгарської мови. Розгляд лексики, що здійснюється на матеріалі переселенських говірок уперше, є частиною цієї загальної проблематики. Це означає, що значна кількість лексем, яка має формальну і